

COVID 19 SONRASI EĞİTİM: YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNE DAYALI BİR DEĞERLENDİRME

Yusuf HASKILIÇ^{1*}

Özet: Dünya Sağlık Örgütü tarafından Pandemi olarak ilan edilen corona virüs salgını tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Yaşanan salgından korunmak ve yayılımını azaltmak için her kesimi etkileyen sınırlamalar ve kısıtlamalar uygulamaya başlamıştır. Yapılan bu uygulamalar her alanda etkisini göstermiş ve eğitim gibi ötelenemez alanlarda ise değişim/dönüşüm yaşanmasına sebep olmuştur. Dünya genelinde Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 124 ülkede tüm okullarda, 11 ülkede ise belirli bölgelerdeki okullarda örgün eğitime ara verilmiş; yeni eğitim döneminde de uzaktan, hibrit gibi yöntemler kullanılmaya başlanmıştır. Gündemde olan eğitimde teknolojik dönüşüm, ekran/teknoloji bağımlılığı gibi kavramlarla tartışılan örgün eğitime alternatif yöntemler salgınla birlikte hızlıca uygulama alanı bulmuştur. Bu çalışmada, covid-19 pandemisinin örgün eğitim üzerindeki etkileri, yönetici görüşleri alınarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırmaların bir türü olan "Temel Nitel Araştırma" yaklaşımı kullanılarak yapılan araştırmanın çalışma evrenini, Sinop il merkezindeki okul yöneticileri oluştururken, araştırmanın çalışma grubunu ise 13 yönetici oluşturmuştur. Araştırmada verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma verilerini analizi, nitel veri analiz yöntemlerinden bir olan "betimsel analiz" yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Araştırmanın bulguları, "eğitim-öğretime yansımalar", "karşılaşılan sorunlar", "örgün eğitime etkisi" ve "hazırlıklı olma" temaları altında ele alınmış ve temalar tablollaştırılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda; okul yöneticileri, salgının eğitim-öğretime olumsuz etkileri olduğunu, olumsuzluğun azaltılabilmesi için teknolojik alt yapının iyileştirilmesi, teknolojik okur- yazarlık bilincinin öğrenci ve öğretmenlerle birlikte velilerin de dâhil edildiği bir süreç içerisinde kazandırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Karşılaşılan sorunlar ana teması bağlamında, en temel sorunun her kesimde moral ve motivasyon kaybının yaşanması olduğu dile getirilmiştir. Velilerin geçim kaygısı, teknolojik imkansızlıklar/yetersizlikler ve birden çok öğrencinin bulunduğu evlerde yaşanan ders programı çakışmalar temel sorun noktaları olarak ortaya çıkmaktadır. Akran birlikteliğinin sağlanamaması ve yaşanan kaygılar eğitim öğretimi olumsuz etkilemektedir. Ayrıca yöneticilerde, örgün eğitime yönelik salgının kalıcı etkilerinin olacağı, uzaktan eğitim olanaklarının öğrenilmesinin örgün eğitimle birlikte yardımcı bir unsur olarak kullanılmaya devam edileceği görüşleri hâkimdir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Salgın ve Eğitim, Pandemi

EVALUATIONS OF TEACHERS IN TERMS OF INCREASING THE QUALITY OF TEACHING IN WEB BASED EDUCATION

Abstract: The coronavirus epidemic, declared as a Pandemic by the World Health Organization, has taken the whole world under its influence. In order to protect from the epidemic and to reduce its spread, restrictions and restrictions that affect all segments have begun to be implemented. These practices have shown their effect in every field and have led to change/transformation in non-transferable areas such as education. Formal education was suspended in all schools in 124 countries, including Turkey, and in schools in certain regions in 11 countries; In the new education period, methods such as distance and hybrid have started to be used. Alternative methods to formal education, which are discussed with concepts such as technological transformation in education, screen / technology addiction, which are on the agenda, quickly found application with the epidemic. In this study, it was aimed to determine the effects of the covid-19 pandemic on formal education by taking the opinions of the administrators. The study population of the research, which was conducted using the "Basic Qualitative Research" approach, which is a type of qualitative research,

was composed of school administrators in the city center of Sinop, while the study group of the research consisted of 13 administrators. A semi-structured interview form was used to collect data in the research. The analysis of the research data was analyzed with the "descriptive analysis" approach, which is one of the qualitative data analysis methods. The findings of the research were discussed under the themes of "reflections on education", "problems encountered", "effect on formal education" and "being prepared", and the themes were presented and interpreted in tables. As a result of the research; School administrators stated that the epidemic had negative effects on education, that the technological infrastructure should be improved in order to reduce the negativity, and the awareness of technological literacy should be gained in a process that included students and teachers, as well as parents. In the context of the main theme of the problems encountered, it has been stated that the most basic problem is the loss of morale and motivation in all segments. Parents' livelihood concerns, technological impossibilities/inadequacies and curricular conflicts in homes with more than one student emerge as the main problem points. The inability to provide peer unity and the concerns experienced negatively affect education. In addition, administrators are of the opinion that the epidemic on formal education will have lasting effects and that learning about distance education opportunities will continue to be used as an auxiliary element together with formal education.

Keywords: Distance Education, Epidemic and Education, Pandemic

¹Adres: TC Milli Eğitim Bakanlığı, Sinop Milli Eğitim Müdürlüğü, 15 Eylül Anaokulu, Sinop/Türkiye

*Sorumlu Yazar: yusufhaskilic40_@hotmail.com

Atıf: Haskılıç, Y. (2021). Covid 19 Sonrası Eğitim: Yönetici Görüşlerine Dayalı Bir Değerlendirme. Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(2): 92-99.

1. GİRİŞ

Eski Yunancada tüm anlamına gelen “pan” ve insan anlamına gelen “demos” kelimelerinden türetilmiş olup; DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü)’nün tanımına göre Pandemi, dünya ülkelerinin daha önce maruz kalmadığı bir hastalığın ortaya çıkması ve bu hastalığa neden olan faktörün insanlara arasında hızlı ve kolay bir şekilde devamlı olarak yayılması durumudur (WIKIPEDIA, 2020). Diğer bir ifadeyle ise Pandemi; bir enfeksiyon ya da hastalığın farklı ülke, kıta hatta bütün dünyaya yayılmasıdır (Sağlık Bakanlığı; 2020). 2019 yılından itibaren dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan coronavirüs salgınının eğitim alanına etkisi, eğitime ara verilmesi ve uzaktan eğitim veya hibrit eğitim gibi modellerle eğitim faaliyetlerinin devam ettirilmesi yönünde politikalar belirlenmesine yol açmıştır. Uzaktan eğitim, genel olarak örgün eğitime zorunlu alternatif bir eğitim olarak değerlendirilmektedir. İşman’a (2011) göre uzaktan eğitim; eğitimi alan ve eğitimi veren kişinin farklı ortamlarda bulunduğu, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin e-mail ve iletişim teknolojileri kullanılarak gerçekleştirildiği etkinliklerdir. Farklı bir tanımla ise uzaktan eğitim; öğrencilerin ve öğretmenlerinin zaman ve mekân olarak birbirlerinden bağımsız ortamlarda gerçekleştirilen çalışmalarını (Uludağ ve Kaya, 1997). Salgın süreci öncesinde de okullarda devam eden teknolojik alt yapı iyileştirmeleri ve çeşitli projelerle öğrencilere sunulan tablet hizmeti gibi uygulamaların önemini de ortaya koymuştur. Sektöre uğrasa da sürdürülebilirliğin önemli olduğu eğitim faaliyetlerinde uygulanmak zorunda kalınan yeni yöntemlere tüm kesimlerin uyum sağlaması ve işlerlik kazandırması sancılı bir süreç doğurmuştur. Coronavirüs öncesinde uzaktan eğitim özellikle üniversitelerin uzaktan eğitim merkezleri aracılığıyla sınırlı da olsa yapılmaktaydı. Bu nedenle üniversiteler bazı aksaklıklar yaşasalar da her

üniversite kendi içinde bir çözüm bularak sürece devam etti. Öte yandan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim kurumlarının bu konuda çok fazla tecrübesi bulunmamaktaydı. Ancak uzaktan eğitime geçişle birlikte öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerini geliştirmeye yönelik çalışmalar ve okulların teknolojik altyapının geliştirilmesine yönelik çalışmalar uzaktan eğitime uyum sürecini olumlu etkiledi. Ulaşılabilirlik açısından EBA gibi uzaktan eğitim platformlarını pandemi öncesinde kullananlar bu sürece daha kolay uyum sağladı. Bütün bunlara rağmen öğrenci sayımızın ve öğretmen sayımızın fazla olması uzaktan eğitimle ilgili alt yapı, planlama ve koordinasyon sorunları ortaya çıkardı. Milli Eğitim Bakanlığı canlı dersler yanında TRT EBA kanallarını açarak eğitime daha kolay ulaşılabilmesine yönelik çalışmalar başlattı. Bu sayede İnternet ve internete girecek teknolojik cihazlara sahip olmayanlar da eğitimden faydalanabildi. Öğrencilerin İnternet ve teknoloji altyapılarını geliştirmeye yönelik önemli bir ihtiyaç hala devam etse de bu sorunlara merhem olmak için sivil toplum örgütleri çeşitli kampanyalar başlattı.

Uzaktan eğitim eğitimde fırsat eşitliğinin önemini bir kez daha gündeme getirdi. Şimdiki haliyle uzaktan eğitim öğrencilerin okulda eğitim almaya da öğrencilerin öğrenme kayıplarını azaltarak bu süreci en verimli şekilde geçirilmesi için tek seçenek olarak uygulanmaya devam etmektedir. Ancak fırsat eşitsizliği nedeniyle bazı öğrencilerin öğrenme kayıpları daha fazla olmaktadır. Coronavirüs salgınının eğitime etkileri problemi salgın aktif devam ettiği için ve salgının seyrine göre politika ve önlemler belirlendiği için değişim içinde bir toplumsal sorundur. Örneğin eğitim dönemi başında bazı sınıflar ders süreleri kısaltılıp teneffüs süreleri uzatılarak ve ders sayıları azaltılarak kademeli bir şekilde yüz yüze eğitime geçirilmiş; ayrıca EBA üzerinden ve EBA TV platformları üzerinden destek yayınları

yapılmıştır. Özellikle öğrencilerin kazanımlarını ölçen sınavların yüz yüze yapılması öğrencinin başarısını ölçmede gerçekçi bir yaklaşım olarak kabul edilerek salgının seyrine göre planlama çalışmaları yapılmaktadır. Yaşanılan salgının sonlanma zamanının belli olmaması ve etkilerinin net ortaya konulmaması eğitim gibi vazgeçilemez bir unsurun planlanmasında dahi kısa vadeli ve değişken uygulamaların yapılmasına neden olmaktadır. Tüm süreç planlamasında öğrenci ve öğretmen sağlığının yanı sıra tüm kesimleri etkileyen bir hareket alanı oluşturan eğitim faaliyetlerinin kitlesel bir bulaşa ya da yayılım hızını artırıcı bir konuma gelmemesi amacıyla çalışmalar titizlikle sürdürülmektedir. Eğitimde var olan ve geçerliliği tartışılan klasik yöntemlerin ve topyekûn eğitim sistemlerinin gözden geçirilmesi imkânı sunması bakımından fırsat olarak değerlendirilebilir. Yerleşik eğitim anlayışlarında var olan öğrenme-öğretme süreçlerinin niteliği bakımından ve olası benzer senaryolar düşünüldükçe yapılabilecek değerlendirmelerde alternatif eğitim-öğretim yaklaşımlarının belirlenmesine yardımcı olacaktır. Bu sebeple problem araştırması yapılırken dönem kıstası konulmuş olup yapılan analizler temasal başlıklar altında derlenerek yorumlanmıştır. Bu kapsamda bu araştırmanın problemi okul yöneticilerinin Coronavirus (Covid-19) salgınının eğitim-öğretim uygulamalarına etkilerini nasıl algıladıklarını ve karşılaştıkları sorunların neler olduğunu betimlemektir. Böylece okul yöneticilerinin okullarda deneyimledikleri fiziksel altyapı, öğretmenler tutumları ve becerileri, öğrencilerin uzaktan eğitime uyumları, velilerin tutumları ve uzaktan eğitime uygun ortam sağlayabilme çabaları konularında ortaya çıkan sorunlar daha net bir şekilde ortaya koyul amaçlanmıştır. Sahada görev yapan okul yöneticilerinin görüşleri daha etkili politikalar geliştirilmesi için faydalı olabilir. Ayrıca okul yöneticilerinin bağlı oldukları milli eğitim müdürlüklerinin ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın uygulamaları nedeniyle yaşadıkları sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma, okul yöneticilerin Covid-19 salgını sonrası eğitime yönelik görüşlerinin alındığı nitel bir çalışmadır. Sosyal hayatın derinlemesine olarak belirli sınırlar içerisinde incelenmesi, sosyal ortamdaki odak noktaları keşfetme ve duygusal bağlantı noktalarını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan araştırmalara nitel araştırma denilmektedir (Kümbetoğlu, 2017: 239). Nitel araştırmalar farklı türlerde yapılabilir. Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2016: 19-22) göre nitel araştırmalar "etnografik araştırma, tarihi araştırma, eylem araştırması, olgu bilim çalışmaları, kuram oluşturma çalışmaları, durum çalışması ve anlatı araştırması" olmak üzere yedi türde araştırmalar yapılabilir. Günümüzde bu araştırma türlerine "Temel Nitel Araştırma" modeli de eklenmiştir. Temel araştırma modeli bir çeşit taramadır ve bu modelde algılar önemlidir. Veriyi karakterize ederek tekrarlayan örüntüleri belirlemeyi amaçlar ve insanların deneyimlerini nasıl kavradığını ortaya çıkartılması esastır (Merriam, 2018: 22-24). Araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yönteminin seçilmesinde eğitim alanındaki çalışmalarda bir olguyu derinliğine ve kendi ortamı ve sınırlılığı çerçevesinde açıklama çabası ve pratiğin içindeki bireylere anlamlı ve gerçekçi bulgulara ulaşma hedefi etkili olmuştur.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile verilerin not alma yöntemi ile toplandığı bu araştırmada "Temel Nitel

Araştırma" modeli kullanılmıştır. Bu formun avantajı ise araştırmacının sorularının araştırma çerçevesinde kalmasını sağlamak ve araştırmacıya aynı zamanda görüşme esnasında esneklik sağlamasıdır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 Eğitim Öğretim yılında Sinop il genelinde görev yapan 13 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Nitel çalışmanın doğasına uygun olarak il genelindeki okul sayısını da dikkate alarak maksimum çeşitliliği sağlamak için amaçlı örneklem yöntemi ile görüşme yapılacak okul yöneticileri belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklemeindeki amaç, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekte çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 108). Başlangıçta 20 yönetici belirlenmiş olup 13 okul yöneticisi ile görüşme yapılabilmektedir. Çalışma grubundaki okul müdürlerine ilişkin veriler Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Çalışma grubuna alınan okul yöneticilerine ilişkin bilgiler

Değişkenler n=13	Grup	f	%
Görevi	Okul Müdürü	6	46,15
	Müdür Yardımcısı	7	53,85
	Toplam	13	100,00
Cinsiyeti	Kadın	6	46,15
	Erkek	7	53,85
	Toplam	13	100,00
Mesleki Kıdem	1-10 Yıl	2	15,38
	11-20 Yıl	5	38,47
	21-30 Yıl	4	30,77
	31 Yıl ve üzeri	2	15,38
	Toplam	13	100,00
Yöneticilik Kıdemi	1-10 Yıl	6	46,15
	11-20 Yıl	5	38,47
	21-30 Yıl	2	15,38
	31 Yıl ve üzeri	0	0,00
	Toplam	13	100,00
Görev Yaptığı Okul Türü	Okul Öncesi	2	15,38
	İlkokul	5	38,47
	Ortaokul	3	23,07
	Lise	3	23,07
	Toplam	13	100,00
Okulda Covid-19 Vakası	Evet	10	76,92
	Hayır	3	23,08
Görülme Durumu	Toplam	13	100,00

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmanın çalışma grubunu 6'sı okul müdürü ve 7'sinin ise müdür yardımcısı oluşturmaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından yöneticilerin 6'sının kadın ve 7'sinin erkek olduğu tespit edilmiştir. Mesleki kıdem açısından; 2'si 1-10 yıl, 5'i 11-20 yıl, 4'ü 21-30 yıl ve 2'sinin ise 31 yıl ve üzeri olduğu görülmektedir. Yöneticilik kıdemi açısından; 6'sı 1-10 yıl, 5'i 11-20 yıl ve 2'sinin ise 21-30 yıl mesleki kıdeme sahiptirler. Bu yöneticilerin 2'si okul öncesi, 5'i ilkokul, 3'ü ortaokul ve 3'ü liselerde yönetici olarak görev yapmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme ya da mülakat, sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma)

teknikiğidir (Karasar, 2014, s.165). Punch'a (2005) göre görüşme tekniği, özünde soru yönelme ve sorulara verilen cevapların yazılı ya da ses ve görüntü kaydetmeye yarayan araçlar ile kayıt altına alma ile ilgilidir. Görüşme yöntemi; beceri, duyarlılık, yoğunlaşma, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyumluluk ve disiplin gibi çok sayıda alt boyutu olması açısından hem sanat hem de bilimdir (Patton'dan aktaran, Uysal, 2005: 46). En kestirme yoldan bireylerin değişik konulardaki bilgi, düşünme, tutum ve görüşleri öğrenilebilir. Görüşme ile söylenenlerin yüzeysel anlamları ötesinde gerçek ve derinliğine yönelik anlamlar da çıkarılabilir (Karasar, 2014: 166). Yapılandırılmış görüşmelerde önceden hazırlanılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde belirlenen, görüşme planının değiştirilmeden uygulanan bir görüşme çeşididir (Karasar, 2014, s.167). Görüşme yapan kişi soruları sormanın dışında tarafsız kalarak görüşmeyi yönlendirici bir çalışma içine girmez.

Yarı yapılandırılmış görüşme aynı zamanda "Görüşme Formu Yaklaşımı" olarak da adlandırılır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde benzer konuları sorma yoluyla değişik kişilerden aynı tür bilgilerin alınması hedeflenir (Patton'dan aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.132). Görüşme yapan kişi önceden hazırladığı konu veya başlıklara sadık kalarak hem önceden hazırlanmış soruları sorma hem de bu sorular konusunda daha derinlemesine bilgi edinmek amacıyla ek sorular sorabilir. Soruların veya konuların belirli bir önceliğe göre sıraya konulması zorunlu değildir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırma problemi ile ilgili tüm alt boyutların ve soruların kapsamını sağlamak için bir form hazırlanır. Görüşme yapan araştırmacı, görüşme esnasında soruların yapısını ve sırasını değiştirebilir, bazı konuların detayına inebilir veya daha çok sohbet tarzı bir yöntem benimseyebilir (Yıldırım & Şimşek, 2016: 132). Yarı yapılandırılmış görüşmelerde katılımcıların algıladığı çevreyi kendi düşünceleri ile anlatmasına imkân verilir.

Okul yöneticilerin Covid-19 salgını sonrası eğitime yönelik görüşlerinin ilişkin araştırıldığı bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formun kullanılması tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında yöneltilen soruları dikkate alarak temelde dört adet sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular için temalar belirlenmiştir. Soruların her biri farklı bulguları elde etmek üzere kurgulanmıştır. Görüşme için hazırlanan sorular alanyazın taramasından sonra uzman görüşleri alınarak revize edilmiştir. Görüşme sırasında görüşmeyi derinleştirmek için bazı destekleyici ve sondalayıcı sorular da yöneltilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yöneltilen sorular ve oluşturulan temalar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Yarı yapılandırılmış görüşme formu yapısı

Sorular	Tema
1.Soru: Coronavirüs (Covid-19) salgınının eğitim-öğretim uygulamalarına yönelik etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?	Eğitim-Öğretme Etkisi.
2.Soru: Okulun fiziksel altyapısı, öğretmen, öğrenci, veli, il/ilçe MEM ve Bakanlıkla ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?	Karşılaşılan Sorunlar.
3.Soru: Salgının, örgün eğitim üzerinde kalıcı etkileri olacağını düşünüyor musunuz?	Etkinin sürekliliği.
4.Soru: Eğitim kurumları, gelecekte benzer durumlar söz konusu olduğunda nasıl örgütlenmelidir?	Hazırlıklı olma.

Araştırmaya ilişkin veriler 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde görüşme yapılarak toplanmıştır. Görüşmede, öncelikle çalışma hakkında bilgi verildikten sonra ses kaydı ve görüntü alınması yoluyla yapılacak görüşmelerde yöneticilerin rahat davranamayacakları düşüncesiyle görüşme sırasında not alma yöntemi tercih edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu çalışmada "betimsel analiz" yapılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1.Verilerin kodlanması, 2.Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3.Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4.Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 228). Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları ve yazılı formlar deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır. Okul yöneticilerinin görüşlerinin analizinde, ifadelerin benzerliğine göre gruplamalar yapılmıştır. Çözümlenmelerde görüşüne başvuru okul yöneticilerine birer kod numarası verilerek (Y1, Y2) açıklamalar yapılmıştır. Görüşme yöntemi ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans olarak ifade edilmiştir. İfadelerdeki benzer ifadeler gruplandırılarak temalar oluşturulmuş ve bu temalar doğrultusunda yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde görüşmeden elde edilen veriler ele alınmıştır. Okul yöneticilerine ilk olarak "Corona virüs (Covid-19) salgınının eğitim-öğretim uygulamalarına yönelik etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Kodlanan veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Covid-19 salgınının eğitim-öğretime yönelik etkilerine ilişkin görüşleri

Sıra No	Kodlanmış eğitim-öğretime etkisi teması	f
1	Olumsuz yansıdı. (Y2, Y4, Y5, Y8, Y10, Y11, Y12, Y13)	8
2	Büyük değişimler yaşandı. (Y1, Y2, Y3, Y6, Y7, Y9, Y11)	7
3	Teknolojik imkanlarda eşitsizliği yaşandı. (Y3, Y5, Y9, Y10)	4
4	Psiko-sosyal güçlükler ve yetersizlikler yaşanmıştır. (Y1, Y9, Y10)	3
5	Okulun önemi arttı. (Y13)	1
6	Panik ve güvensizlik arttı. (Y12)	1

(*Y: Kodlanmış Yönetici)

Tablo 3'teki bulgular incelendiğinde cevapların 6 alt başlıkta kodlandığı görülmektedir. Buna göre okul yöneticilerin sekizi (f=8) covid-19 salgınının eğitim-öğretim faaliyetlerine olumsuz yansıdığını ifade ederken, yedisi büyük değişimler yaşandığını, altısı teknolojik eksikliklere bağlı sorunlar yaşandığını ve üçü ise psiko-sosyal açıdan öğrenci, öğretmen ve velilerin sorunlarla karşılaştığını belirtmişlerdir. "Eğitim-Öğretime Etkisi." Ana teması için referans olması açısından okul yöneticileri tarafından verilen cevapların bazıları aşağıya alıntılanmıştır.

Y1: "Salgın, eğitim ve öğretimde aksamalara ve değişimlere neden oldu. Uzaktan ve dijital eğitim okul öncesi kurumlarda etkin olarak uygulanamadı."

Y3: "Eğitim sisteminin tamamen değiştiği bir süreç oldu. Maalesef, öğrenciler eğitim-öğretimden daha az faydalanabildi. Çünkü uzaktan eğitimin tüm ülkede altyapısı hazır değildi."

Y5: "Genel anlamıyla olumsuz etkilediğini söylemek mümkündür. Öğrencinin sosyal ve akademik gelişimi için çok önemli olan okul ortamı bu süreçte devre dışı kalmış, öğrencilerin dijital ortamlarda bireyselleşmesine neden olmuştur."

Y7: "Bu salgınla birlikte toplumumuzda yaşanan büyük değişimden eğitim de nasibini aldı. Çünkü bütün mevcut alışkanlıklarımız gibi, eğitim-öğretim uygulamalarımız da değişti, farklılaştı. Daha önce hiç denemediğimiz ve bilmediğimiz uzaktan eğitim yapmak, buna alışmak ve bu aşamada farklı yöntemler denemek bize de yeni ve farklı tecrübeler kazandırdı."

Y9: "Busüreçte altyapı yetersizliği, idareci ile öğretmenlerin sistemi tam anlamıyla tanımamaları, kısmen yeniliklere karşı dirençten dolayı ders atamasında ve atanan derslerin EBA canlı ders olarak işlenmesinde sorunlar yaşanmıştır. Öğrenciler internete erişim yetersizliklerinden ve okula gelmemenin rahatından dolayı derslere büyük oranda katılmamıştır. Salgının seyrine ve işleyişin daha iyi olmasına yönelik zaman zaman anlık kararlar alınarak okul yönetimlerinde uygulanması istenmiş bu da öğretmen ve idarecileri psikolojik olarak yıpratmıştır."

Y12: "Virüs ile ortaya çıkan belirsizlik durumu tüm paydaşları için panik ve güvensiz bir ortamın oluşmasını sağladı. Süreçle beraber hayatımıza giren dijital ortamda ders yapmanın zorlukları yaşanırken diğer yandan adaptasyon sürecinin endişeleri gözlenmiştir."

Okul yöneticilerine ikinci olarak salgın süresince "Okulun fiziksel altyapısı, öğretmen, öğrenci, veli, il/ilçe MEM ve Bakanlıkla ilgili karşılaştığımız sorunlar nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Kodlanan veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşler

Sıra No	Kodlanmış karşılaşılan sorunlar teması	f
Fiziksel Altyapı Kaynaklı Yaşanan Sorunlar		
1	Donatım ve altyapı yetersizliği yaşandı. (Y1, Y2, Y3, Y5, Y9, Y10, Y12, Y13)	8
2	Temizlik malzemeleri alınmasında okul imkanları yetersiz kaldı. (Y2, Y9, Y12)	3
Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar		
1	Moral ve motivasyon eksikliği görüldü. (Y5, Y6, Y7, Y10, Y11, Y12, Y13)	7
2	Teknolojik bilgi ve beceri yetersizliği yaşandı. (Y1, Y2, Y3, Y9, Y12, Y13)	6
3	Virüs kapma endişesi yaşandı. (Y4, Y8)	2
4	Ders saatlerin ve programların sürekli değişmesi uyumu güçleştirdi. (Y7)	1
Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar		
1	Teknolojik donanım ve internet eksikliği görüldü. (Y1, Y3, Y7, Y10, Y11, Y13)	6
2	Motivasyon problemi yaşandı. (Y1, Y5, Y6, Y8, Y9, Y12)	6
3	Derse katılım ve verim düştü. (Y2, Y5, Y6, Y9, Y10, Y13)	6
4	Daha ürkek oldular. (Y4, Y8)	2
5	Değişen ders programlarına uzum zorluğu görüldü. (Y7)	1
Velilerin Yaşadığı Sorunlar		
1	Çocukların eğitimleriyle yeterince ilgilenemediler. (Y1, Y2, Y5, Y6, Y9, Y11, Y13)	7
2	Maddi imkansızlıklar yaşandı. (Y1, Y3, Y13)	3
3	Veliler sürece uyum sağlayamadılar. (Y2, Y12, Y13)	3
4	Fazla çocuklu evlerde dersler çakıştı. (Y3, Y6, Y13)	3
5	BT Kullanım eksikliği yaşandı. (Y7, Y13)	2
6	Endişe ve kaygı yaşadılar. (Y12)	1
İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Kaynaklı Yaşanan Sorunlar		
1	Planlamada ve bilgilendirmede gecikme yaşandı. (Y1, Y9, Y12, Y13)	4
2	İhtiyacı olan okullara yeteri kadar destek sağlanamadı. (Y2, Y6)	2
3	Koordinasyonu sağlayamadı. (Y7)	1
4	Donatım ihtiyacı olan öğrencilere yardımcı olunamadı. (Y11)	1
Milli Eğitim Bakanlığı Kaynaklı Yaşanan Sorunlar		
1	Planlamada ve bilgilendirmede gecikme yaşandı. (Y5, Y9, Y10, Y12, Y13)	5
2	Sahadan doğru veri alamadılar. (Y3, Y12)	2
3	Okul öncesine gereken önem verilemedi. (Y1)	1
4	Hazırlıklar zamanında yapılmadı. (Y7)	1
5	Donatım yardımı zamanında sağlanamadı. (Y11)	1

(*Y: Kodlanmış Yönetici)

Tablo 4'teki bulgular incelendiğinde cevapların 6 alt başlıkta gruplandığı görülmektedir. Fiziksel altyapı kaynaklı yaşanan sorunlar konusunda okul yöneticilerinin sekizi (f=8) donatım ve altyapı yetersizliği, üçü (f=3) ise temizlik malzemesi temininde sorun yaşandığını belirtmişlerdir. Covid-19 salgını süresince öğretmenlerin yaşadığı sorunlar konusunda okul yöneticileri; öğretmenlerin yedisinin (f=7) moral ve motivasyon eksikliği yaşandığını, altısının (f=6) teknolojik bilgi ve beceri yetersizliği yaşandığını, ikisinin (f=2) virüs kapma endişesi yaşandığını ve birinin de (f=1) ders programlarının sürekli değişimine uyum sağlayamadığını ifade etmişlerdir. Velilerin yaşadığı sorunlar konusunda okul yöneticileri; velilerin yedisinin (f=7) çocukların eğitimleriyle yeterince ilgilenemediklerini, üçünün (f=3) maddi imkansızlıklar yaşandığını, sürece uyum sağlayamadıklarını ve çok çocuklu evlerde ders çakışması yaşandığını, ikisinin bilişim teknolojileri kullanım eksikliği

yaşadığını ve birinin de (f=1) endişe ve kaygı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlükleri kaynaklı yaşanan sorunlar konusunda okul yöneticilerinin dördünün planlamada ve bilgilendirmede gecikme yaşandığını, ikisinin ihtiyacı olan okullara yeterli destek sağlanamadığını, birinin yeterince koordinasyonun sağlanamadığını ve birinin de donanım ihtiyacı olan öğrencilere yardımcı olunamadığını belirtmişlerdir. Millî Eğitim Bakanlığı kaynaklı yaşanan sorunlar konusunda ise okul yöneticilerden beşinin planlamada ve bilgilendirmede gecikme yaşandığı, ikisinin sahadan doğru veri alamadıklarını, birinin okul öncesine gereken önem verilmediği, hazırlıkların zamanında yapılmadığını ve donatım yardımlarının zamanında sağlanamadığını belirtmişlerdir.

“Karşılaşılan Sorunlar.” Ana teması için referans olması açısından okul yöneticileri tarafından verilen cevapların bazıları aşağıya alıntılanmıştır.

Y1:“Yeterli uzaktan eğitim ekipmanı sağlanamadı. Bazı öğretmenlerin mesleki, teknolojik bilgi ve becerileri yetersiz oldukları, interaktif gelişme gösteremedikleri, kişisel ve mesleki gelişiminde eksikleri olduğu görüldü. Öğrencilerin dikkat sürelerinin kısa olması, çalışma ortamlarının yetersizliği maddi olanakların kısıtlı olması öğrencilerin derse katılımını olumsuz etkilemiştir. Yetkililer tarafından gerekli bilgilendirme zamanında yapılmadığından planlamada sorunlar çıkmıştır.

Y3:“Yaş ve kıdemleri yüksek öğretmenlerin teknolojiyi tam olarak kullanamadıkları görülmüştür. Birden fazla çocuğu olan velilerin dersleri çakışmasından dolayı teknolojik yetersizlikler ortaya çıkmıştır. Bakanlığımız sahadan doğru veri alamıyorlar. Bundan dolayı tedbir alma noktasında gecikme yaşanıyor.

Y5:“Öğretmenlerde genel bir motivasyon ve moral bozukluğu göze çarpmaktadır. Çeşitli nedenlerden dolayı öğrencilerin dersleri takip ve verimlilik düzeyleri oldukça düşüktü. Yetkili makamlarca açıklamaların geç yapılması alınacak tedbirlerin alınması ve planlamada sorunlar yaşatmıştır.

Y7:“Öğretmenlerimizin bu yeni döneme adapte olmaları biraz zor oldu. Bakanlığımızca sık sık uygulamalarda değişikliğe gitmeleri okul idaresi ve öğretmenleri karşı karşıya getirdi. Yetkililer koordinasyon ve ortak çalışma, ortak bir metot geliştirme, sorunlara birlikte çözüm üretme görevini tam olarak yerine getiremedi.

Y9:“Okulların, covid-9 şartlarına göre hazırlanmasında malzeme sıkıntısı yaşanmıştır. Bazı öğretmenler dijital içeriklerin uygulanmasında zorluklar çekmiştir. Öğrencilerin derse takip durumları çok düşük olmuştur. Veliler bu süreçte öğrencileri yönlendirmede ve takipte yetersiz kalmıştır. Yetkililer kararları ani alarak hemen uygulanmasını istemişlerdir.

Y12:“Okulları istenen koşullara hazırlamak eldeki kısıtlı imkânlar ve yeterince sağlanamayan destek zaman zaman

umutsuzluk yaşattı. Öğretmenler, dijital ortam ve ders vermekte ilk defa karşılaştıkları için ilk başta zorlandılar. Çeşitli sorunlar öğretmenlerde yılgınlık hissi oluşturdu. Sürekli program ve ders saatlerinin değişiklikleri belirli bir düzen kurulmasını zorlaştırdı. Velilerde genel anlamda endişe ve kaygı ön plana çıkmıştır. Yetkililerin sürekli zorlayıcı istekleri değişen kararları yöneticilerin okullarını yönetmelerini zorlaştırmıştır.

Okul yöneticilerine üçüncü olarak “Salgının, örgün eğitim üzerindeki etkinin sürekli olacağını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Kodlanan veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Salgının, örgün eğitim üzerindeki etkinin sürekliliğine ilişkin görüşleri

Sıra No	Kodlanmış etkinin sürekliliği teması	f
1	Kalıcı etkileri olacak. (Y1, Y2, Y3, Y5, Y6, Y7, Y9, Y10, Y11, Y13)	10
2	Kazanımlarda kayba neden olacak. (Y1, Y6, Y9, Y11, Y12)	5
3	Uzaktan eğitim kısmen kalıcı olacak. (Y1, Y10, Y13)	3
4	Uyum zaman alacaktır. (Y5, Y7, Y9)	3
5	Eksik bilgiler telefı edilebilir. (Y1, Y8)	2
6	Temizlik ve hijyen anlayışında köklü değişiklikler yaşandı. (Y13)	1

(*Y: Kodlanmış Yönetici)

Tablo 5’teki bulgular incelendiğinde cevapların 6 alt başlıkta kodlandığı görülmektedir. Buna göre okul yöneticilerden sekisinin (f=8) salgının eğitim-öğretime kalıcı etkisi olacağını, beşinin (f=5) ders kazanımlarında kayba neden olacağını, üçünün (f=3) uzaktan eğitimin kısmen kalıcı olacağını, üçünün (f=3) salgın sonrasında uyumun zaman alacağını, ikisinin (f=2) eksik kalan bilgilerin telafi edilebileceğini ve birinin de (f=1) temizlik ve hijyen anlayışında köklü değişikliklerin yaşanacağını ifade etmektedir.

“Etkinin sürekliliği.” ana teması için referans olması açısından okul yöneticileri tarafından verilen cevapların bazıları aşağıya alıntılanmıştır.

Y1:“Salgının örgün eğitimde kalıcı etkileri olacağını düşünüyorum. Okuma yazma becerilerinde ve matematik becerilerinde kayba neden olacağını düşünüyorum.

Y3:“Uzaktan eğitimin kısmen kalıcı olacağını düşünüyorum.

Y5:“Salgının özellikle davranışsal boyutta kalıcı etkileri olacağını düşünüyorum. Bireyselleşmiş öğrencileri tekrar toplu hayatın gereklerine uygun davranış göstermeleri uzun zaman alacaktır.

Y9:“Salgının, örgün eğitim üzerinde kalıcı etkileri olacağını düşünüyorum. Öğrencilerin alması gereken kazanımlar ve pratik uygulamalar eksik kalmıştır. Uzakta eğitim sürecinden yüz yüze eğitime geçildiğinde hazır bulunuşluk ve adapte süreleri uzamıştır.

Y11:“Her kademe uzun vadede muhakkak olumsuz etkilenecektir. Ancak okul

öncesi, 1. sınıf ve uygulamalı eğitim yapması gereken öğrencilerin daha çok etkileyeceğini düşünüyorum. Okul öncesinde okuma yazma becerileri desteklenmeyen çocuklar 1. sınıfa başladıklarında okuma yazma öğrenmede zorluk yaşayacaklardır. 1. sınıfta olan öğrenciler ise (özellikle uzaktan eğitime katılmayan çocuklar) okuma yazma öğrenemeyecek öğrense dahi sınıfta olduğu gibi pekiştirme imkânı bulamayacaktır. Eğitimin bir yapı olduğunu düşünürsek temel sağlam olmadığı için boşluğu kapatmak zor olacaktır.

Y13: "Alternatif öğrenme yöntemlerinin varlığı ve keşfi örgün eğitimin tüm kademelerinde bazı öğrenme alanlarında etkili olacaktır. Salgının etkileri azaldığında ya da tamamen ortadan kalktığında da uzaktan eğitim sürecinden yararlanmaya dönük gelişmeler yaşanması muhtemeldir.

Okul yöneticilerine dördüncü ve son olarak "Eğitim kurumları, gelecekte benzer durumlar söz konusu olduğunda nasıl örgütlenmelidir?" sorusu yöneltilmiştir. Kodlanan veriler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Gelecekteki salgına karşı hazırlıklı olmaya ilişkin görüşleri

Sıra No	Kodlanmış hazırlıklı olma teması	f
1	Altyapının tüm okullarda tamamlanması gerekmektedir. (Y3, Y6, Y9, Y10, Y13)	5
2	Hizmetiçi eğitimler açılmalıdır. (Y1, Y6, Y9)	3
3	Teknolojik araçları zamanında temin edilmelidir. (Y1, Y10)	2
4	Plan ve programların önceden düşünülerek hazırlanmalıdır. (Y1, Y4)	2
5	Etkilerin araştırılacağı ve tartışılacağı çalışmalar yapılmalıdır. (Y7)	1
6	Öğrencileri uzaktan eğitimin içine alınacak tedbirler alınmalıdır. (Y9)	1
7	Uzaktan eğitimin devamına yönelik tedbirler alınmalıdır. (Y11)	1
8	Sahadaki sorunlar doğru tespit edilmelidir. (Y12)	1
9	EBA Platformu güçlendirilmelidir. (Y13)	1

(*Y: Kodlanmış Yönetici)

Tablo 6'taki bulgular incelendiğinde cevapların 9 alt başlıkta gruplandığı görülmektedir. Buna göre okul yöneticilerden beşinin (f=5) altyapının tüm okullarda tamamlanması gerektiğini, üçünün (f=3) öğretmenlere yönelik hizmet içi kursların açılması gerektiğini, ikisinin (f=2) teknolojik araçların zamanında temin edilmesi gerektiğini, ikisinin (f=2) plan ve programların önceden düşünülerek hazırlanması gerektiğini, birer kişi de (f=1) salgının etkilerinin araştırılacağı kongre, sempozyum vb. çalışmalarının yapılması, öğrencileri uzaktan eğitimin içine alınacak tedbirler alınması, uzaktan eğitimin devamına yönelik tedbirler alınması ve EBA platformunun güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

"Hazırlıklı olma." ana teması için referans olması açısından okul yöneticileri tarafından verilen cevapların bazıları aşağıya alıntılanmıştır.

Y1: "Plan ve programların önceden düşünülerek hazırlanması ve uygulamaya hazır bulundurulması gerekmektedir.

Y5: "Uzaktan eğitim için iş bölümü ve planlama önceden hazırlanmalıdır. Belirsizliğe yer verilmeyecek şekilde süreç açıklanmalı ve paydaşlara bildirilmelidir.

Y6: "Bu tip sorunlara karşılık ulusal bir eğitim planlaması yapılarak gerekli alt yapı hazırlanıp yedekte bir plan her zaman durmalı. Öğrenci ihtiyaçları tespit edilerek ve öğretmenlere hizmet içi kurslar verilerek çeşitli tatbikatlar yapılabilir. Simülasyon üzerinden çalışmalar yapılabilir.

Y7: "Başta bakanlığımız olmak üzere tüm eğitim kurumları uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyan bir çalışma (sempozyum, anket, panel vb. gibi) yapmalı, buna göre de bir gelecek planlamalıdır. Ayrıca devam-devamsızlık hususlar masaya yatırılmalı ve derslere devam sağlanmalıdır.

Uzaktan eğitim verilen her dersin, mesela haftalık ders saatine orantılı olarak, sınavlarda (Okul içi, merkezî sistem (LGS-YKS) sınavlarda soru sorulmalıdır. Okullar da süreci takip ederek geri dönüşleri mutlaka almalı ve geleceği ona göre yönlendirmelidir.

Y11: "Salgın bitse dahi (her çocuğun eşit imkânlarla sahip olması şartıyla) benzer durumlara hazır olmak amacıyla haftanın bir günü uzaktan eğitime devam edilebilir.

Y12: "Oluşan bir alt yapı var. Süreçlerin nasıl gelişebileceği ile ilgili fikirler gelişti. Daha sakın, tutarlı olmalı sürekli karar değişen programlarla değil de yönergeleri açık, her ortamda uygulanabilirliği olan alanında uzman kişilerle örgütlenmelidir. Ayrıca sahayı dinlemeli ve geri dönüşleri değerlendirmelilerdir.

Y13: "Her şeyden önce milli eğitim bakanlığı nezdinde uzaktan eğitim süreci ile ilgili örgün eğitimde geçerli olandan farklı bir yönetmelik hazırlanmalıdır. Bu yönetmelikle tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitimin netliği, standartları vb. hüküm altına alınmalı ve bağlayıcı koşullar oluşturulmalıdır. Eğitimin tüm paydaşları ile ilgili hususlar, çalışma koşulları ve uygulamalara dönük tüm hususlar net biçimde belirlenmelidir. Bu bağlamda kurum standartları da benzer olası durumlar öngörülerek yeniden belirlenmeli ve okulların fiziki yeterlilik durumları da gözden geçirilmelidir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Dünyayı ve ülkemizi etki altına alan koronavirüs salgınının Sinop ilinde eğitim alanındaki etkilerini yöneticilerin bakış açısıyla sunmayı amaçlayan bu çalışma ile elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlar ve öneriler aşağıda açıklanmıştır. Salgının ilk olarak eğitim-öğretime yönelik etkileri olumsuz yönlü olmuştur. Olumsuzluğun azaltılabilmesi için teknolojik alt yapıların iyileştirilmesi, teknolojik okuryazarlık eğitimlerinin ve bilincinin öğrenci ve öğretmenlerle birlikte velilerin de dâhil edildiği bir süreç içerisinde kazandırılması gerekmektedir. Ayrıca yaşanan salgının psiko-sosyal etkilerinin azaltılması için etkin bir rehberlik hizmeti sunulması gerekmektedir.

Karşılaşılan sorunlar ana teması irdelendiğinde ana problemin ilgili her kesimde moral ve motivasyon kaybının yaşanması olduğu görülmektedir. Velilerin geçim kaygısı, teknolojik imkansızlıklar/yetersizlikler ve birden çok öğrencinin bulunduğu evlerde yaşanan ders programı çakışmalar temel sorun noktaları ortaya çıkmaktadır. Arkan birlikteliğinin sağlanamaması ve yaşanan kaygılar eğitim öğretimi olumsuz etkilemektedir. Problemin çözüm yolu olarak tüm kesimlere uygulanabilecek ve kolay ulaşılabilir bir psiko-sosyal destek hizmetinin sunulması ve planlama süreçlerinde olabildiğince dâhil edilmeleri ve yaşam boyu eğitimin önemini vurgulanması gerekmektedir. Örgün eğitime etki ana teması irdelendiğinde ise salgının kalıcı etkilerinin olacağı uzaktan eğitim olanaklarının öğrenilmesinin örgün eğitimle birlikte yardımcı bir unsur olarak kullanılmaya devam edeceği görüşleri hâkimdir. Uzaktan eğitim sürecini bilinçli bir şekilde geçiren öğrenciler için kazanımların artacağı ancak yoğunluk için daha önceki örgün eğitimdeki kazanımlarında kaybına neden olabileceği belirtilmiştir. Bilinçli teknoloji kullanımının sağlanması, eğitimin yadsınamaz önemini vurgulanması gerekmektedir. Akran birlikteliğinden uzak kalan öğrencilerinin sosyalleşme açısından sorunlar yaşaması ve ekran bağımlılığından uzak tutulmaya çalışılan neslin bilinçsizce sürece konumlandırılmasının olumsuz etkileri olacaktır. Özellikle kitap okuma alışkanlığının düşük olduğu toplumumuzda öğretmenin rol modelliğinden uzak kalan öğrencilerin gelişimlerini desteklemede velilere de hem öğrenciyi destekleme hem de öğretmeni destekleme noktasında büyük bir rol düşmektedir.

Araştırmanın son teması olan hazırlıklı olma başlığı irdelendiğinde yaşanan salgından ders alınması, sahadan sağlıklı ve doğru verilerin toplanarak geniş çaplı irdelenmesi gerekliliği ortaya konmaktadır. Teknolojik altyapı çalışmalarının hızla tüm eğitim kurumlarında tamamlanması ve güncelliğinin ve sorunsuz kullanımının düzenli takip edilmesi ve gerekli durumlarda iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak; yaşanan coronavirüs salgının eğitime etkisi olumsuz yönde olmuş ve bu olumsuzluğun en aza indirilmesi için salgınla birlikte kazanılan teknolojik uygulamaların destekleyici olarak devam ettirilmesi ve acil durum planlarının her daim güncellenerek hazır tutulması gerekmektedir. Psiko-sosyal destek faaliyetlerinin kapsam ve içeriğinin geliştirilerek eğitim alanında tüm paydaşların tüm süreçler içine dâhil edilerek bir planlama yapılması ve çağın gerekliliklerine uygun olarak hizmet içi eğitim planlamalarının yapılması gerekmektedir. Okulıyla ilgili her türlü süreçte yer alması gereken okul yöneticilerinin; eğitim alanındaki ulusal politikaların yerel yansımaları oluşturdukları gibi etkin iletişimin sağlanması, toplumsal bilincin oluşturulması ve öğretmen, öğrenci ve veli ekseninde tüm topluma motivasyon kaynağı olan bir aktör olduğu unutulmamalıdır.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans Projesinden üretilmiştir.

KAYNAKLAR

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMK, E., AKGÜN, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 20. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

İŞMAN, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

KARASAR, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (27. basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.

KÜMBETOĞLU, B. (2017). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

MERRIAM, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.

PATTON, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*, Newbury Park. CA: Sage.

PUNCH, K. F. (2005). *Introduction to social research—quantitative & qualitative approaches*. London: Sage.

Sağlık Bakanlığı (2020) *Covid-19 bilgilendirme sayfası*. Erişim Adresi: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66493/p.html>

SEKTÖRÜM (2020). *Uzaktan eğitim nedir*. Erişim Adresi: <https://www.sektorumdergisi.com/uzaktan-egitim-nedir-avantajlari-ve-dezavantajlari-nelerdir/>

ULUĞ, F. ve KAYA, Z. (1997). *Uzaktan eğitim yaklaşımıyla ilköğretim*. Uzaktan Eğitim Vakfı, Ankara

UYSAL, Ş. (2005). *Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi*. (Doktora tezi). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr>.

YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

WIKIPEDIA (2020a). *Eğitim*. Erişim Adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/E%C4%9Fitim>